

ESPAI D'OPINIONS **Nº49**
Juny 2011

Teresa Riera Madurel

**Diputada Grup Socialista
Parlament Europeu**

**ELS TERRITORIS INSULARS: UNA OPORTUNITAT PER
A LA POLÍTICA ENERGÈTICA EUROPEA**

Els habitants de les illes europees coneixem de primera mà que les característiques geogràfiques i naturals dels nostres territoris condicionen i influeixen en el nostre desenvolupament econòmic i social. La nostra situació particular provoca també una sèrie de necessitats específiques en matèria de política energètica que han de ser tingudes en compte per tots els nivells de govern, inclòs el de la Unió Europea, a l'hora de formular i implementar les seves polítiques.

El nostre desenvolupament i benestar depenen de que siguem capaços de garantir el nostre subministrament energètic a preus assequibles i observant una sèrie de criteris de sostenibilitat. La competitivitat de la Unió Europea en el seu conjunt depèn també del nostre èxit en la persecució d'aquest propòsit, i més si tenim en compte l'actual moment de crisi econòmica i la nostra forta dependència exterior pel nostre abast energètic.

Aquesta gran dependència exterior ha tornat a posar-se de manifest amb les revoltes democràtiques que s'estan produint al sud del Mediterrani, una de les principals regions exportadores de gas i petroli cap a Europa. Aquests moviments legítims i esperançadors i que per tant han de rebre tot el suport de la Unió Europea, han tornat a posar a l'ordre del dia la seguretat del nostre abast energètic. En primer lloc hem assistit a les amenaces i accions dels dictadors que han utilitzat l'energia com eina per fer xantatge a Europa. En segon, existeix un ineludible grau d'incertesa davant les preferències de nous governs que tot i democràtics podrien mirar cap a altres indrets a l'hora d'exportar. Cal dir però que aquest nou escenari no deixa de ser poc probable a causa de la fiabilitat d'Europa com a importador energètic i la dependència dels nostres socis mediterranis d'exportar fonts energètiques.

La nova situació al mediterrani ens recorda en part a les crisis energètiques viscudes amb Rússia. Tot i que els motius són ben diferents les conseqüències en poden ser similars. Una de les lliçons extretes i repetides durant les crisis amb Rússia i Ucraïna va ser la necessitat d'avançar cap a una política

energètica comuna a nivell europeu que permetés sumar esforços i compartir riscos. Aquesta política comuna beneficiaria a la UE en el seu conjunt però també a cada un dels seus territoris, inclosos els insulars.

Precisament per a aquests territoris és també de gran importància que la política energètica vagi de la mà d'una política mediambiental responsable. Els efectes del canvi climàtic, provocats en part per la utilització de combustibles fòssils en la generació d'energia, poden tenir conseqüències nefastes sobre els territoris insulars. La pujada del nivell del mar és segurament l'exemple més clar entre les amenaces a les que ens enfrontem.

Un dels requisits imprescindibles per a avançar cap a una política energètica europea efectiva és la consecució d'un mercat comú de l'energia. Malgrat que la UE ha declarat el seu propòsit de completar aquest mercat comú per a l'electricitat i el gas, el procés per a separar la propietat dels actius generadors i de transport de l'energia encara no està acabat i és un dels obstacles a superar.

A més a més, la mancança d'infraestructures i interconnexions que permetin el transport de fluxos entre Estats membres segueix sent un dels major impediments. Les illes se'n veuen especialment afectades ja que per definició estan aïllades de les grans xarxes europees. Algunes no tenen més remei que construir connexions amb el continent per a cobrir la seva demanda energètica. Aquest és el cas ben conegut de les Illes Balears que han hagut d'establir connexions a través d'un gasoducte i un enllaç elèctric amb la península. Els objectius són clars: incrementar la fiabilitat de l'abast energètic, participar del mercat elèctric interconnectat amb la península i amb el continent europeu i rompre el monopoli en el subministrament energètic.

Un altre pas que es requereix per a fer front al desafiament energètic europeu és avançar en la promoció de l'eficiència energètica i de les energies renovables. I és precisament aquí on les illes europees poden jugar un paper de gran rellevància, deixant de ser un problema per a presentar-se com a part de la solució.

La Unió Europea ha estat molt activa en aquest camp. El Consell Europeu aprovà el 2007 l'objectiu de millorar en un 20% l'eficiència energètica per a l'any 2020 i el d'aconseguir que un 20% de l'energia consumida procedeixi de fonts renovables per a aquest mateix any.

Les illes europees tenen l'obligació d'abanderar, a través d'estratègies ambicioses, l'avanç en l'eficiència energètica, a causa que a dia d'avui és la forma més econòmica de reduir la nostra dependència exterior.

Per altra banda, en el camp de les renovables, les illes disposem d'una sèrie d'avantatges inherents derivades de la nostra exposició a les corrents de vent, a l'onatge marí i a la radiació solar. Algunes illes han entès molt bé aquests potencials i han actuat conseqüentment situant-se al capdavant d'Europa en la producció d'energia procedent de fonts renovables fins al punt d'aconseguir ser autosuficients des del punt de vista energètic.

No obstant, per a altres illes amb índexs de població relativament elevats i amb una major demanda energètica, que a més a més augmenta considerablement durant les temporades turístiques, la substitució de les energies convencionals per renovables no es presenta com un objectiu assolible a curt termini. La tecnologia existent i la necessitat de preservar els nostres entorns naturals ho fan impossible, fet que posa de manifest el gran imperatiu de seguir invertint i destinar més fons a la I+D en matèria energètica. Alguns programes europeus com el VII Programa Marc de Recerca ofereixen oportunitats en aquest sentit.

És destacable la iniciativa d'algunes illes europees, entre elles les Illes Balears, que ha firmat el Pacte de les Illes, pel qual es comprometen a posar en funcionament accions dirigides a anar més enllà de l'altre gran objectiu europeu, el de reduir les emissions de CO₂ en un 20% per a l'any 2020 a través d'estratègies valentes que apostin per a augmentar l'ús de les renovables i també l'eficiència energètica. Aquesta iniciativa neix al Parlament Europeu que en el seu dia va pressionar per a la inclusió en el pressupost comunitari d'una partida que ara ha possibilitat aquest Pacte.

Per tant, el potencial de contribució de les illes europees als coneguts com a objectius 20/20/20 de la UE és considerable. Fins i tot s'ha de començar a pensar més enllà d'aquest objectiu perquè grups del Parlament Europeu com el socialista estan apostant per a revisar-lo a l'alça. És per això que la participació de les Illes Balears al Pacte de les Illes és un pas en la bona direcció.

Però per a explotar al màxim el potencial de contribució energètica i mediambiental de les nostres illes cal el recolzament i compromís de tots els actors implicats, incloent tots els nivells de govern però també les empreses i la ciutadania. L'esforç comú i coordinat ha de permetre avançar cap a un abast energètic garantit a uns preus assequibles. La nostra competitivitat econòmica està en joc i també el desenvolupament econòmic i social sostenible de les nostres illes.